

ukazují však tomu, že Anna S-ová je manželkou majitele hostince Vítězslava S-a a tudíž spoludržitelkou zásob lihovin v hostinci se nacházejících. Podala-li pak obžalovaná Adéla S-ová lihovinu majitelce této lihoviny, pak nelze mluvit o podání ve smyslu §u 32 zákona, nýbrž toliko o služebním úkonu majitelce lihoviny, která je oprávněna ji spotřebovat. Jelikož však nalézací soud skutečnost, že šlo o podání lihoviny manželce hostinského, nezjistil, bylo i v tomto směru postupováno podle ustanovení §u 288 čís. 3 posl. věty tr. ř.

Čís. 2423.

Čin původce určitého projevu a činnost toho, kdo později rozšiřoval tento projev, nikterak spolu nesouvisejí a lze pro týž projev, opodstatňující o b j e k t i v n í skutkovou podstatu urážky na cti, z důvodů subjektivních jednoho z nich sprostíti a druhého uznati vinným.

Jest-li objektivně zjištěno, že projev naplňuje skutkovou podstatu některého z činů §§ů 487—496 tr. zák. a že pachatel jednal, jsa si vědom urážlivé povahy tohoto projevu, nelze odmítnouti jeho vinu pouze z toho důvodu, že osobní důvody nezavdaly příčiny k jeho nezákonnému činu.

Jest dostatečným označením ve smyslu §u 488 tr. zák., bylo-li uvedeno křestní jméno se začátečním písmenem manžela uražené.

Vědomí »protiprávnosti jednání u rozšiřovatele« (§ 493 odstavec druhý tr. zák.) vztahuje se výlučně na okolnosti, za nichž původní projev dále rozšiřoval; po objektivní stránce musí tu býti možnost, že se projev stane přístupným poznatku většího kruhu osob, a po stránce subjektivní musí si býti pachatel vědom, že svým jednáním závadný projev takovému kruhu uvádí ve známost.

Při posouzení viny odpovědného redaktora s hledika §u 6 tisk. novely (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.) nezáleží na subjektivním zavinění pisatele dotyčného článku.

(Rozh. ze dne 21. června 1926, Zm II 84/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromé obžalobkyně do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 29. prosince 1925, jímž byli obžalovaní podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby: Rudolf L. pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 488 a 493 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. a Hanuš J. z přestupku zanedbání povinné péče podle §u 6 zákona, zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

I. Zmateční stížnosti soukromé obžalobkyně nelze upřítí oprávnění, pokud napadá, uplatňujíc svými vývody zjevně důvody zmatečnosti §u 281 čís. 5 a 9 a) tr. ř., výrok soudu, jímž odmítnuto bylo zavinění obžalovaného Rudolfa L-y po stránce subjektivní. Dotyčný výrok soudu spočívá na těchto úvahách: V posledním odstavci důvodů rozsudkových obírá

se soud především obšírně otázkou, zdali Bedřich R., jenž při hlavním přelíčení proti němu pro zločin podvodu pronesl závadný výrok o své manželce, který pak obžalovaným L-ou byl v tisku reprodukován, si byl vědom, že se tím dotýká cti své manželky; uvažuje o rozháraných jeho poměrech rodinných, jakož i, že si chtěl ve svém postavení jako obžalovaný před soudem získati mírnější posouzení, dospívá soud k závěru, že je při nejmenším pochybnost, zda si byl vědom urážlivé povahy své obhajoby, a zjišťuje, že jeho zodpovídání i na jeho posluchače nemohlo působiti tak, že se Bedřich R. »vědomě« dotýká cti své manželky. Na tomto podkladě buduje soud své přesvědčení, že obžalovaný Rudolf L. jako pisatel závadného článku si nebyl vědom urážlivé jeho povahy. Právem poukazuje stížnost k tomu, že soud vycházel z mylného právního předpokladu, pokud z nedostatku subjektivního zavinění u původce pozastaveného projevu usuzuje na nedostatek subjektivní viny rozšiřovatele — obžalovaného. K přečinu urážky na cti vyhledává se po stránce subjektivní vědomí pachatele, že svým činem se dotýká cti osoby jiné některým ze způsobů v §§ech 487 až 496 tr. zák. blíže vymezených. Čin původce určitého projevu a činnost toho, kdo později tento projev rozšiřuje, nikterak spolu nesouvisejí; je zcela dobře myslitelné, že pro týž projev, opodstatňující objektivní skutkovou podstatu urážky na cti podle XII. hlavy zákona trestního, může dojíti s ohledem na konkrétní okolnosti, za nichž tím a oním se projev stal, z úvah subjektivních u jednoho k výroku osvobozujícímu, u druhého k rozsudku odsuzujícímu. Zlý úmysl rozšiřovatele (jeho vědomí urážlivé povahy projevu) nezávisí na subjektivním zavinění původce projevu; v tom i onom případě musí ovšem býti zjištěno, zda jest naplněna o b j e k t i v n í skutková podstata urážky na cti, jinak však nutno subjektivní stránku zcela samostatně řešiti pro toho i onoho zvlášť. Učinil-li tedy původce projev objektivně urážlivý, a nabyli-li ten, kdož projev pak rozšiřoval, přesvědčení neb dojem, že tak neučinil původce vědomě, nelze z toho vyvozovati ještě subjektivní beztrestnost rozšiřovatele. Naopak bude třeba i u rozšiřovatele zkoumati zvlášť s příčinným ohledem na veškeré pro něho individuálně v úvahu přicházející rozhodné skutečnosti, zda jednal vědomě, dotýkaje se cti jiné osoby čili nic. Je proto právně mylným, pokud soud za předpokladu, že zodpovídání se Bedř. R-a (pův. projevu), nemohlo působiti na posluchače (k nimž patřil i obžalovaný Rudolf L.) tak, že se v ě d o m ě urážlivě dotýká cti své manželky, prostě vylučuje u obžalovaného jakožto rozšiřovatele tohoto projevu vědomí vyhledávané ke skutkové podstatě přečinu §u 490 tr. zák. —

Jako další úvahy vylučující toto vědomí u obžalovaného uvádí rozsudek: malé předběžné vzdělání (obecná škola) obžalovaného; skutečnosti, že soukromou obžalobkyni ani neznal a neměl příčiny o ní něco urážlivého rozšiřovati; posléze, že příjmení Bedřicha R-a, o němž se v článku jedná, nebylo vůbec uvedeno celé, a jen začátečním písmenem naznačeno. Žádný z těchto dalších důvodů neobstojí, jak stížnost správně namítá, před zákonem: Trestnost vylučující důvody jsou uvedeny v §u 2 tr. zák. a to, co se týče duševní schopnosti pachatelovy, v bodech a) — c) tohoto §u obzvlášť. Nedosáhla-li duševní omezenost pachatele stupně v těchto statích uvedené; jde-li u něho pouze o méněcennost, o

nedostatečné vzdělání a podobně, nelze hodnotiti zjevy takové jako důvody trestnosti vylučující, nýbrž pouze jako okolnosti polehčující při výměře trestu. Je proto právně pochybeno vyloučiti prostým poukazem na malé předběžné vzdělání pachatele jeho subjektivní zavinění. Ovšem byl by zajisté myslitelným i přípustným závěr, že člověk nízké úrovně duševní, nedostatečného vzdělání, nechápal pravý smysl a význam objektivně urážlivého projevu, a zajisté by nebylo pak překážky, by vynesena nebyl v důsledcích toho ohledně něho sprostující výrok z úvah rázu subjektivního. Avšak, aby se tak mohlo státi, bylo by alespoň zapotřebí pečlivého zjištění významu dotyčného projevu a jednotlivých jeho složek a jejich smysl, jakož i obzvlášť složitost a z toho vyplývající nesnadnou poznatelnost pravého významu a smyslu obsahu pro člověka nedostatečně vzdělaného. Kusé konstatování, že tu »padá na váhu i malé předběžné vzdělání (obecná škola) obžalovaného«; je v této své formě s pravým smyslem zákona, jak vychází z oněch úvah na jevo, v zřejmém rozporu.

Soud dále zaměňuje ve svých dalších vývodech zjevně vědomí vyhledávané k urážce na cti s pohnutkou k tomu jednání. Pohnutka k útoku na čest jiného může býti nejrozličnější; může kotviti v osobní nevraživosti, v nenávisti proti napadenému; je však možno, že osobnost napadeného je útočníku naprosto lhostejná, ba že ho útočník vůbec nezná, a přes to z pohnutek, postrádajících veškerého osobního vztahu k napadenému, jako na příklad ze žvastavosti, ze záliby v šíření sensačních zpráv atd. uveřejňuje projev jeho cti se dotýkající. Je-li v takovém případě objektivně zjištěno, že projev naplňuje skutkovou podstatu některého z činů v §ech 487 až 496 tr. zák. blíže uvedených, a že pachatel jednal, jsa si vědom urážlivé povahy tohoto projevu, nelze odmítnouti jeho vinu pouze z toho důvodu, že osobní důvody nezavdaly příčiny k jeho nezákonnému činu. Skutečnost, že obžalovaný Rudolf L. soukromou obžalobkyni ani neznal a neměl příčiny o ní něco urážlivého rozšiřovati, nemůže proto obžalovaného omlouvati, nýbrž mohla by po případě přicházeti v úvahu jen jako podpurná okolnost vedle jiných před zákonem platných důvodů a i v těchto mezích ztratila by značně na významu úvahou, že jde o útok na čest spáchaný novinářským článkem, u něhož podle povahy novinářství pisateli (redaktoru) jest osoba napadená zpravidla neznáma neb aspoň lhostejna. Důvod vylučující subjektivní zavinění nelze spatřovati ani v tom, že napadená osoba nebyla »zejména« označena pachatelem. Vyplýváť z ustanovení §u 488 a 491 tr. zák. zcela jasně, že stačí, bylo-li aspoň ze znamení na napadenou osobu se hodících poznatelné, že se urážlivý výrok na ni vztahuje. A tu zjišťuje napadený rozsudek sám, že tomu tak bylo v souzeném případě, poněvadž závadný článek uvádí kritici jméno a začáteční písmeno jména Bedřicha R-a, jeho povolání a bydliště, takže pro každého, kdo ho zná, bylo patrné, že se článek vztahuje na jeho manželku.

Nelze tu posléze pominouti další nejasnosti rozsudkových důvodů ve směru právním, pokud se tam uvádí, že soud, uvažovav o pravděpodobném nedostatku subjektivního zavinění u Bedřicha R-a, dospěl k přesvědčení, že obžalovaný L. si nebyl vědom urážlivé povahy textu ani »protiprávnosti svého jednání.« Právem vytýká stížnost, že z tohoto obratu ne-

vyplývá jasně, jakými právními úvahami tu soud byl veden, a zda snad obratem tím neměl na mysli, že se ve směru subjektivním u rozšiřovatele urážlivého článku vyhledává ještě zvláštní »animus injuriandi«, jehož zákon při urážkách na cti nepředpokládá, nebo dokonce vědomí trestnosti jeho jednání vůbec, jehož nedostatek již s ohledem na ustanovení §u 3 tr. zák. pachatele neomlouvá. Dlužno zdůraznit, že podle znění druhého odstavce §u 493 tr. zák., a judikatury v tomto směru (rozhodnutí č. sb. vídeňské 1744 a 2979) vědomí »protiprávnosti jednání u rozšiřovatele« se vztahuje výlučně na okolnosti, za nichž původní projev dále rozšiřoval: musí tu totiž býti ve směru objektivním možnost, že se dotýčný projev stane přístupným poznatku většího kruhu osob, a subjektivně musí si býti pachatel vědom, že svým jednáním závadný projev takovému kruhu uvádí ve známost. Vědomí to může býti vyloučeno na příklad, byla-li urážlivá poznámka, učiněná původcem, pak pachatelem zcela důvěrně sdělena osobě třetí, naprosto spolehlivé a mlčelivé; naproti tomu nebude lze pochybovati o takovém vědomí, byla-li urážka rozšířena dokonce tiskem, tedy způsobem veřejnosti v nejširším smyslu přístupným. Z napadeného rozsudku nelze však bezpečně seznati, zda pojímal soud onu náležitost s tohoto hlediska, kdyžť jest zcela nejasným, jak soud, uvažuje jedině o nedostatku subjektivního zavinění Bedřicha R-a, mohl prostě vyloučiti i vědomí protiprávnosti jednání rozšiřovatele, a neposkytuje ani pouhá číselná citace rozhodnutí č. 1744 a 2979 záruky, že soud též právních zásad v těchto rozhodnutích obsažených v souzeném případě správně použil. Bylo proto, ježto soud, řeše subjektivní otázku, vycházel veskrze z úvah právně mylných, napadený rozsudek v příčině obžalovaného Rudolfa L-y zrušiti jako zmatečný a věc ve smyslu §u 288 čís. 3 tr. ř. vrátiti soudu prvé stolice, by o ní znovu jednal a rozhodl.

II. Nelze upříti oprávnění zmateční stížnosti soukromé obžalobkyně ani co do druhého výroku rozsudkového, pokud ohledně obžalovaného Hanuše J-a, jakožto odpovědného redaktora vynesena byl výrok sprostňující v příčině přestupku zanedbání povinné péče podle §u 6 tisk. novely. Ke skutkové podstatě tohoto přestupku se vyhledává, že obsah periodického tiskopisu tvoří objektivně skutkovou podstatu zločinu neb přečinu, a že tento zločin nebo přečin nemůže se pachateli přičítati podle obecných zásad zákona trestního. Naproti tomu nezáleží při posouzení viny odpovědného redaktora s hlediska §u 6 tisk. novely na subjektivním zavinění pisatele článku; je vedlejším, zda on jedná, jsa si vědom urážlivé povahy jím sepsaného článku a zda lze mu přičítati urážku na cti obsahem článku objektivně naplněnou i ve směru subjektivním. Je naopak myslitelným případ, že pisatel bude sprostěn z obžaloby pro přečin urážky na cti z úvah čistě subjektivních; že však přes to odpovědný redaktor, jehož nedbalostí — zanedbáním povinné pozornosti — se stalo, že článek, vykazující objektivní zákonné znaky přečinu urážky na cti, byl uveřejněn, odpovídá podle §u 6 tisk. novely za své opomenutí. Těmto právníkům zásadám přiči se napadený rozsudek, pokud jednak zjišťuje, že článek i s nadpisem vykazuje objektivní znaky skutkové podstaty přečinu urážky na cti podle §u 491 a 493 tr. zák., přes to však obžalovaného, odpovědného redaktora, sprostňuje z obžaloby pro přestupek

Šu 6 novely, vycházejí z předpokladu, že článek nezahrnuje v sobě ve směru subjektivním náležitosti urážky na cti podle Šu 491 tr. zák. Pro tuto vadu bylo výroky osvobozující Hanuše J-a zrušiti jako zmatečný a, ježto rozsudek neobsahuje zjištění v příčině subjektivní stránky přestupku Šu 6 zákona, zda totiž v souzeném případě mohl (odpovědný redaktor) při patřičné pozornosti zameziti uveřejnění pozastaveného článku, věc vrátiti soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

K vývodům pod I. jakož i II. připomíná se ještě toto: Podle rozsudečných zjištění sepsal obžalovaný L. pouze t e x t závadného článku, a dodal jej k uveřejnění b e z nadpisu, kdežto nadpis připojen byl teprve v redakci osobou nezjištěnou, takže za jeho znění L. nezodpovídá. Toto skutkové zjištění, jež stížností řádným v Šu 281 tr. ř. předepsaným způsobem napadeno nebylo, je ve smyslu Šu 258 a 288 čís. 3 tr. ř. rozhodným i pro zřízení zrušovací a nebylo proto lze k vývodům zmateční stížností přihlížeti, pokud se od něho odchyľují. Ručení odpovědného redaktora podle Šu 6 tisk. zák. vztahuje se přirozeně na text, jakož i nadpis, připojený neznámou osobou před uveřejněním. Pokud se týče objektivní způsobilosti textu, jakož i jeho nadpisu, tvořiti urážku na cti, zjišťuje soud v důvodech rozsudečných, že nadpis článku dlužno posuzovati pouze v souvislosti s textem; a že nadpis nevyslovuje vlastní these pisatelovy, nýbrž vyjímá pouze jádro článku a staví je do popředí, by upoutal pozornost čtenářovu; jinak se omezuje rozsudek na konstatování, že »zodpovídání se Bedřicha R-a, obsahuje obvinění jeho manželky z opovržlivých vlastností bez uvedení určitých skutečností, tedy hanění, pročež i článek rozšiřuje hanění — § 491 tr. zák.; bližšího rozboru obsahu článku, zjištění významu a smyslu jednotlivých vět a výrazů jeho textu jakož i nadpisu a odůvodnění, z jakých úvah soud dospěl k přesvědčení, že a proč právě tyto věty naplňují pojem vinění z opovržlivých vlastností, rozsudek neobsahuje. Po této stránce tedy rozsudek naprosto selhává a bude proto na soudu nalézacím, jemuž jedině náleží, zjistiti význam a smysl závadného článku v oboru skutkově zjišťovací činnosti, by tuto vadu napravil a obíraje se náležitě o b s a h e m článku zjistil, zda lze v něm spatřovati objektivně skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, zejména by i uvažoval, zda a pokud závadný článek není snad pouhým sesměšňováním Bedřicha R-a jímž měla býti vyznačena lichost obhajoby manžela soukromé obžalobkyně, který na svoji omluvu jen dovedl uvést, že veškerou vinu na jeho poklescích nese jeho manželka.

Čís. 2424.

Důvodem trestnosti zločinu vydírání (§ 98 b) tr. zák.) není protiprávnost prostředku pachatelem použitého, nýbrž protiprávnost nároku, jež prostředkem tím vymáhá. Nezáleží na tom, zda pachatel je nebo není oprávněn způsobiti zlo skutečně způsobené neb opovězené; rozhodným jest jen, že není oprávněn způsobiti újmu, která by vzešla osobě, jíž se činí násilí z toho, že pod nátlakem násilí dá své vůli směr pachatelem chtěný.

Vydírání předpokládá, že osoba, jíž se činí násilí, není povinna ku konání, snášení neb opomenutí, které se na ní vynucuje. Není vydíráním vynucené konání, snášení neb opomenutí, na něž má pachatel vůči osobě,